

OLIV TA'LIM O'QITUVCHISINING PEDAGOGIK MAHORATINI RIVOJLANTIRISH

Xushmurodova Zebiniso Uyg'un qizi

Tadqiqotchi

Abstract. *Ta'lim muassasalarida faoliyat ko'rsatayotgan o'qituvchilar o'qitish shakllarining optimal darajada tashkil etishni, barkamol shaxsni shakllantirish nazariyasini turli yangi g'oyalar bilan boyitishni puxta bilishi lozim. Zero, «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» g'oyalanm amaliyotga tatbiq etish, mamlakatimiz ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar muvaffaqiyatini ta'minlash ta'lim muassasalarida faoliyat olib borayotgan o'qituvchi va tarbiyachilarning ma'naviy qiyofasi hamda kasbiy mahoratlariga ko'p jihatdan bog'liq.*

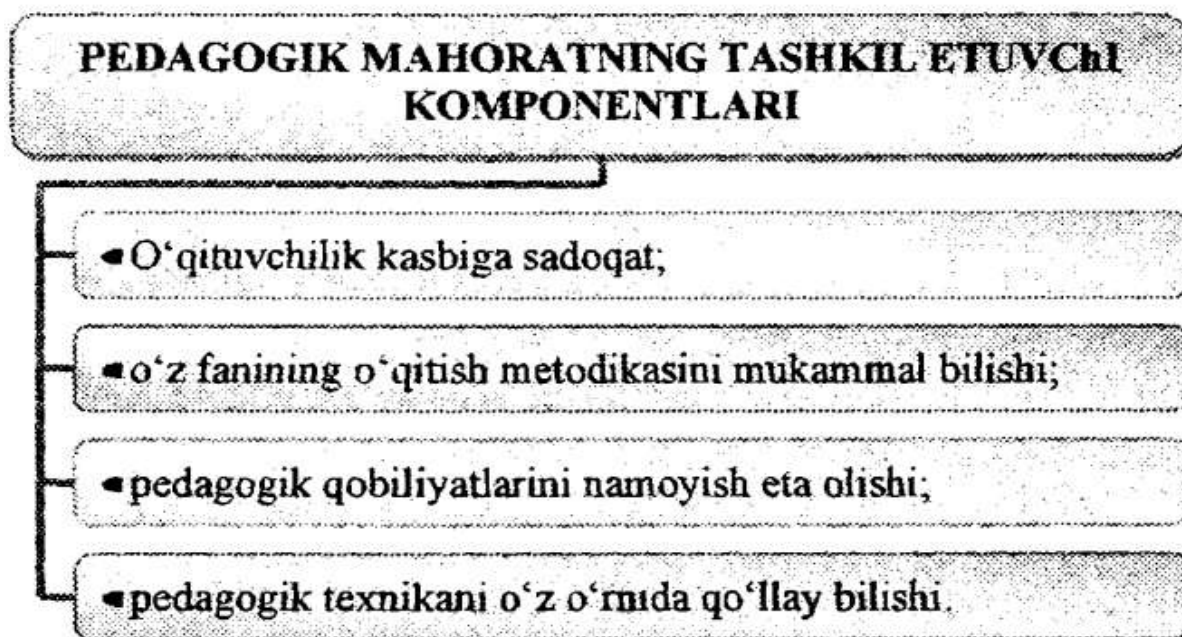
Kalit so'zlar: *Pedagogik mahorat, kompetensiya, talabalar, metodika, texnologiya,*

I.Kirish

Shaxsni har tomonlama barkamol inson darajasida tarbiyalash nihoyatda murakkab jarayon bo'lib, juda qadim zamonlardan buyon ushbu faoliyatga jamiyatning yetuk kishilari jalb etilgan. Mazkur holat yosh avlod tarbiyasi, uning tashkil etilishi, mazmuni nafaqat shaxs kamoloti, balki jamiyat taraqqiyotini ham belgilashda muhim ahamiyatga ega ekanligini anglatadi. Ushbu tajribalar o'qitish shakllarida foydalaniladigan o'qitish qonuniyatlari, prinsiplarini ijodiy qo'llashda, ilmiy bilishiga doir g'oyalar, nazariy alar, qonuniyatlam amaliyotga tatbiq etish muhim ahamiyat kasb etadi.

II. Adabiyotlar tahlili

I.P. Rachenko pedagogik mahoratni pedagogik san'atning bir qismi sifatida ta'riflab, shunday yozadi: "pedagogik mahorat deganda O'qituvchining pedagogik-psixologik bilimlarni, kasbi malaka va ko'nikmalarni mukammal egallashi, o'z kasbiga qiziqishi rivojlangan pedagogik fikrlashi va intuitsiyaci, hayotga axloqiy-estetili munosabatda bo'lishi, o'z fikr-mulohazasiga ishonchi va qat'iy irodasi tushuniladi". Tadqiqotchilarning fikriga ko'ra, quyidagi to'rtta komponent pedagogik mahoratning asosiy tashkil etuvchilari hisoblanadi:

O'qituvchilarning shaxsiy fazilatlari sirasiga iymon-e'tiqodi, dunyo qarashining kengligi, faolligi, odob-axloqi, fuqarolik burchini his qilishi manaviyati, dilkashligi, talabchanligi, qat'iyiligi va o'z maqsadlariga intilishi, insonparvarligi, huquqiy bilimdonligi mamlakatimizning ijtimoiy-siyosiy talablariga o'z fikr-mulohazasi bilan faol ishtirok etishi kiradi. O'qituvchilarning kasbiy xususiyatlariga: o'z kasbini, bolalarni sevishi, ziyrakligi, hozirjavobligi, vazminligi, pedagogik nazokati, tasavuri qobiliyati, tashkilotchiligi, notiqlik madaniyati, chuqur va keng ilmiy saviyasi, kasbiy layoqatliligi, ma'naviy ehtiyoji va qiziqishi, intellekti, yangilikni anglay va qo'llay olishi, kasbiy ma'lumotni muvintazam oshirishga nisbatan intilishi va boshqa fazilatlari kiradi.

III. Tahlillar

Yuksak pedagogik mahoratni shakllantirishni ta'minlovchi omillar quyidagilar:

- a) ixtisoslik bo'yicha o'quv predmetini, zamon, ilm-fan, texnika taraqqiyoti darajasida mukammal bilishi, uning boshqa o'quv fanlari bilan o'zaro aloqadorligini ta'minlash malakasiga ega bo'lishi;
- b) ta'lim oluvchilarning yosh, fiziologik, psixologik hamda shaxsiy xususiyatlarini hisobga olishi, ularning faoliyatini obyektiv nazorat qilishi va baholashi;
- v) ta'lim jarayonini demokratlashtirish va insonparvarlashtirish asosida o'z faoliyatini tashkil etishi;
- g) o'quv - tarbiyaviy jarayonni zamon talablari darajasida tashkil qilish uchun asosiy pedagogik- psixologik va metodik ma'lumotlarga ega bo'lishi;
- d) fanlarni o'qitish jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalari imkoniyatlaridan keng foydalanishni bilishi;
- e) jamoani «ko'ra bilish», o'quvchilarning qiziqishlari, intilishlari, ularning hayot faoliyatlarida uchraydigan qiyinchiliklarni tushunish va hamdard bo'la olish, o'z vaqtida ular fikrini anglay bilish, zukkolik bilan har bir bolaning xarakter xususiyati, qobiliyati, irodasini tushunish hamda ularga muvaffaqiyatli ta'sir ko'rsatishning shakl, usul, vositalaridan xabardor bo'lishi;
- j) o'z shaxsiy sifatlari (nutqining ravonligi, tashkilotchilik qobiliyati, badiiy ehtiyoji, didi va hokazo) ni takomillashtirish malakasiga ega bo'lishi.

IV. Muhokamalar

O'qituvchi kasbiy mahoratida muhim ahamiyatga ega bo'lgan insoniy fazilat hamda xushmuomalalikni o'zida shakllantirishi uchun muntazam faoliyat olib borishi zarur. o'qituvchi pedagogik faoliyatiga oid shaxsiy o'z-o'zini tarbiyalashning o'zaro fikr almashish va aloqadorlikka doir quyidagi tizimlarini tavsiya etish mumkin.

1. Kasbiy faoliyat jihatidan o'z-o'zini anglashni, muomalada fikr almashishga doir sifatlarni, ijobiy va zaif tomonlarini aniqlashi amalga oshirish va shu asosda o'zaro fikr almashish asosida o'z-o'zini tarbiyalash dasturini ishlab chiqish.

2. O'z kasbiy faoliyatiga quyidagi yo'nalishlarda baho berish maqsadga muvofiq: kishilar bilan bo'lgan muomaladan so'ng olingan taassrotlarni tahlil qilish, o'quvchilar bilan muomalaning so'nggi holatlari o'rganib, muomala haqida o'zining yutuq va kamchiliklarini tahlil qilish muomaladagi imkoniyatlaringizni atrofdagilar (o'qituvchilar jamoa ota-onalar, o'quvchilar) qanday baholashi haqidagi tasawurlarga ega bo'lish.

3. O'zida insonparvarlikning asosiy xususiyatlarini rivojlantirish yuzasidan ixtisoslashtirilgan o'z-o'ziga ta'sir o'tkazuvchi "autogen" mashqlar asosida ishlash.

V.Xulosa

Oliy ta'lim o'qituvchisining pedagogik mahoratini rivojlantirish uchun unga zamonaviy o'qituvchiga qo'yiladigan talablarni qo'yish, shu bilan birga zamonaviy pedagogga xos xususiyat-fazilatlarni eslatib turish zarur. Shundagina oliy ta'lim o'qituvchisining pedagogik mahorati o'zgacha shakllanib-rivojlanib boradi.

Xulosa qilib aytganda oliy ta'lim o'qituvchisi doimi izlanishda bo'lishi va kreativlikka intilishi maqsadga muvofiqdir.

REFERENCES

1. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat - Toshkent, TDPU, 2003,- 174 b.
2. A'zam Xoliqov. Pedagogik mahorat. TOSHKENT 2011.
3. Sultonova G.A. Pedagogik mahorat. - T.: Nizomiv nomli TDPU 2015.